

УДК УДК 331.5:331.108.2:69:338.124.4
JEL Classification: J21, J24, J62, J68

ТРАНСФОРМАЦІЯ РИНКУ ПРАЦІ У БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

СКЛЯРУК Тетяна¹, ТАРНОВЕЦЬКА Ярина²

¹Національний університет «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0000-0001-8890-9152>
e-mail: tetiana.v.skliaruk@lpnu.ua

²Національний університет «Львівська політехніка»
<https://orcid.org/0009-0008-9028-8779>
e-mail: yaryna.tarnovetska.me.2023@lpnu.ua

Стаття присвячена дослідженню трансформації ринку праці у будівельній галузі України в умовах війни та повоєнного відновлення. Проаналізовано динаміку зайнятості, рівень оплати праці та попит на робочу силу у 2020–2025 рр., визначено основні тенденції розвитку галузі. Особливу увагу приділено впливу воєнних, демографічних та економічних чинників на формування попиту і пропозиції трудових ресурсів. Систематизовано ключові проблеми ринку праці, зокрема кадровий дефіцит, міграційні процеси, невідповідність кваліфікації працівників потребам роботодавців та погіршення умов праці. Обґрунтовано перспективи розвитку будівельної галузі в контексті відбудови економіки України та визначено напрями підвищення ефективності використання трудових ресурсів, включаючи розвиток професійної освіти, перепідготовку кадрів і вдосконалення державної політики зайнятості.

Ключові слова: ринок праці, будівельна галузь, зайнятість, заробітна плата, кадровий дефіцит, міграція, відбудова, трудові ресурси

<https://doi.org/10.31891/mdes/2026-20-17>

This is an Open Access article distributed under the terms of the [Creative Commons CC-BY 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Стаття надійшла до редакції / Received 10.03.2026

Прийнята до друку / Accepted 24.04.2026

Опубліковано / Published 30.04.2026

© Склярук Тетяна, Тарновецька Ярина

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Під впливом повномасштабної війни дослідження трансформація ринку праці набуває особливої актуальності. Однією з основних галузей, що зазнала суттєвих змін, є будівництво, яке відіграє стратегічну роль у відновленні інфраструктури, забезпеченні житлом населення та стимулюванні економічного зростання. Водночас воєнні дії спричинили структурні зрушення на ринку праці, зокрема скорочення трудового потенціалу, посилення міграції та загострення кадрового дефіциту.

Сучасний етап характеризується поєднанням кризових явищ із формуванням передумов для післявоєнного відновлення, що обумовлює необхідність комплексного дослідження ринку праці у будівельній галузі. Зростання обсягів відбудови та інвестицій формує підвищений попит на кваліфіковані кадри, тоді як пропозиція робочої сили залишається обмеженою демографічними та соціально-економічними чинниками.

У таких умовах особливої ваги набуває проблема кадрового забезпечення галузі, підвищення ефективності використання трудових ресурсів та адаптації системи професійної підготовки до потреб ринку. Невідповідність між вимогами роботодавців і рівнем підготовки працівників зумовлює необхідність удосконалення освітніх програм і розвитку безперервного навчання.

Зазначені проблеми мають важливе значення для економічної науки і практики, оскільки ефективне функціонування ринку праці у будівництві визначає темпи післявоєнного відновлення України, рівень зайнятості та конкурентоспроможність економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми функціонування та трансформації ринку праці є предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Теоретико-методологічні засади формування ринку праці, механізми його регулювання та вплив соціально-економічних чинників на зайнятість населення ґрунтовно розкриті у працях О. А. Грішнєвої, А. М. Колота та В. М. Геєця [1–3]. У цих дослідженнях ринок праці розглядається як складна соціально-економічна система, що функціонує під впливом інституційних, демографічних і макроекономічних факторів.

Зокрема, О. А. Грішнєва акцентує увагу на ролі людського капіталу та інвестицій у професійну підготовку як основного чинника підвищення ефективності зайнятості [1]. А. М. Колот

досліджує трансформацію соціально-трудова відносин у контексті глобалізаційних змін, підкреслюючи необхідність адаптації ринку праці до нових умов господарювання [2]. Водночас В. М. Геєць аналізує вплив макроекономічних процесів і кризових явищ на динаміку зайнятості та продуктивність праці [3].

Вагомий внесок у дослідження демографічних аспектів ринку праці зробила Е. М. Лібанова, яка розглядає проблеми скорочення трудового потенціалу, міграційних процесів та їх вплив на економіку країни [4]. У сучасних умовах всі ці питання набувають особливої актуальності через значні демографічні втрати та зовнішню трудову міграцію, що посилюють дисбаланси між попитом і пропозицією робочої сили.

У сучасних наукових дослідженнях значна увага зосереджена на аналізуванні впливу воєнних дій на ринок праці України. Зокрема, у звітах Міжнародної організації праці підкреслюється, що повномасштабна війна спричинила істотне скорочення зайнятості, втрату робочих місць та загострення структурних дисбалансів на ринку праці [5]. Подібні висновки наведені й у дослідженнях Світового банку, де акцентується, що відновлення економіки України значною мірою залежить від ефективності функціонування ринку праці та належного забезпечення ключових галузей, зокрема будівництва, трудовими ресурсами [6].

Разом із тим, попри наявність значної кількості наукових напрацювань, проблематика трансформації ринку праці у будівельній галузі України в умовах війни та повоєнного відновлення залишається недостатньо опрацьованою. Зокрема, потребують подальшого дослідження зміни у структурі попиту на робочу силу, питання кадрового забезпечення галузі, а також розроблення ефективних механізмів адаптації системи професійної підготовки до сучасних соціально-економічних викликів.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є дослідження трансформації ринку праці у будівельній галузі України в умовах воєнного стану та обґрунтування основних напрямів його розвитку в період повоєнного відновлення.

Для досягнення поставленої мети у статті визначено такі завдання: проаналізувати сучасний стан ринку праці у будівельній галузі України; дослідити динаміку зайнятості, рівень оплати праці та попит на робочу силу у галузі; визначити ключові фактори впливу на формування попиту і пропозиції робочої сили в умовах війни; виявити основні проблеми та дисбаланси ринку праці у будівництві; оцінити вплив воєнних та демографічних чинників на кадрове забезпечення галузі; обґрунтувати перспективи розвитку ринку праці у будівельній сфері в умовах післявоєнного відновлення; розробити практичні рекомендації щодо підвищення ефективності використання трудових ресурсів та подолання кадрового дефіциту.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Будівельна галузь – це галузь матеріального виробництва, в якій створюються основні фонди виробничого і невиробничого призначення: готові до експлуатації будівлі, споруди, їх комплекси [1]. Будівництво є ключовим сектором економіки, що охоплює проектування, зведення, реконструкцію, ремонт та демонтаж будівель, споруд та інфраструктури. Вона включає житлове, цивільне та промислове будівництво, об'єднуючи матеріальне виробництво, інженерні послуги та архітектуру, і впливає на розвиток більшості галузей економіки.

Можна виокремити декілька основних напрямів у будівництві, залежно від кінцевої мети. До них відносяться житлове будівництво, яке є наймасовішим і включає зведення багатоквартирних будинків, приватних котеджів та гуртожитків. Комерційне та громадське будівництво зосереджене на створенні просторів для бізнесу й соціуму: офісних і торгових центрів, готелів, а також шкіл, лікарень та спортивних арен. Окремим складним напрямом є промислове будівництво, що вимагає дотримання суворих технологічних норм для зведення заводів, логістичних комплексів, складів та аграрних підприємств. Крім того, невід'ємною частиною розвитку територій є інфраструктурне будівництво, яке відповідає за прокладання автомобільних доріг, залізниць, мостів та інженерних мереж, а також енергетичне і гідротехнічне будівництво, що забезпечує зведення електростанцій, дамб, водосховищ та портів [2].

З іншого боку, напрями діяльності в будівництві можна розглядати через призму самих робочих етапів. Все починається з інженерних вишукувань та проектування, де фахівці аналізують ґрунти, створюють архітектурні плани та розраховують навантаження на конструкції. Далі компанії переходять до загальнобудівельних робіт, що охоплюють підготовку майданчика, риття

котлованів, влаштування фундаментів та безпосереднє зведення каркаса, стін і даху будівлі. Після цього настає черга спеціалізованих монтажних робіт, під час яких встановлюються складні металоконструкції, ліфти, системи кондиціонування, вентиляції та електропостачання. Завершальним етапом стають оздоблювальні роботи, що включають внутрішній та зовнішній ремонт, штукатурення, облицювання фасадів і влаштування підлог. Окрім створення нових об'єктів, важливою складовою галузі є також реконструкція, реставрація та демонтаж, що дозволяє відновлювати історичні будівлі, змінювати їхнє цільове призначення або безпечно зносити аварійні споруди.

Будівельна галузь є однією з базових складових економіки України, оскільки вона забезпечує розвиток інфраструктури, створює робочі місця, формує попит на продукцію суміжних галузей та сприяє залученню інвестицій. У сучасних умовах її значення значно зросло через необхідність відновлення зруйнованих об'єктів та модернізації економіки [3; 4].

Український будівельний ринок поступово відновлюється, зокрема завдяки відбудові об'єктів, пошкоджених обстрілами. Наразі триває активна фаза реалізації таких проєктів, а також ведуться роботи зі зведення фортифікаційних споруд. Деякі заводи, що виробляють бетонні конструкції, мають замовлення на шість місяців наперед, що свідчить про значний попит і важливість галузі для держави.

Станом на січень 2024 року загальні прямі збитки інфраструктурі України становили майже 155 млрд доларів США. Житло залишається найбільшою категорією пошкоджень – понад 250 тисяч будівель зазнали руйнувань. Прямі збитки від знищеного житла оцінюються у 58,9 млрд доларів, що означає, що саме будівельна галузь відіграватиме основну роль у процесі економічного відновлення країни [6].

До війни рівень забезпеченості житлом становив 24 кв.м на особу, при цьому 80% житлового фонду було застарілим. Порівняно з європейськими країнами. Де це число становить 50–60 кв.м на особу, Україна значно відставала. Саме тому будівництво забезпечити структурну модернізацію житлового та комерційного фонду відповідно до сучасних стандартів [3; 6].

Після завершення війни будівельна галузь очевидно відіграватиме провідну роль в економічному розвитку України. Вона потребуватиме значних інвестицій, стимулюватиме розвиток виробництва будівельних матеріалів, транспорту, енергетики та фінансового сектору. Вже зараз будівництво відіграє стратегічну роль у формуванні ВВП, створенні робочих місць та довгостроковому економічному зростанні країни.

У період до повномасштабного вторгнення в Україну було зареєстровано 31500 підприємств та 25127 фізичних осіб-підприємців, які працювали у галузі будівництва. Станом на 2022 р. сумарне число скоротилось до 44720, але, попри це, вже у 2023 р. воно сягнуло 50621 [7].

Враховуючи на те, що будівельна справа є актуальною, на ринку можна знайти чималу кількість середніх компаній. У сфері інфраструктурного будівництва багаторічним лідером залишається Автомагістраль-Південь, дохід якої у 2024 р. перевищив 13,2 млрд грн та к-сть штатних працівників – 3500, а сама компанія є одним із найбільших роботодавців галузі, залучаючи тисячі фахівців до відновлення доріг та критичної інфраструктури. Її конкурентом є Автострада з доходом 10,8 млрд грн, а к-стю працівників 3313, яка займається масштабними проєктами з відновлення мостів та захисних споруд енергооб'єктів. До ТОП-5 сектору входить міжнародна компанія Opus Group Ukraine, яка забезпечує робочі місця для українських та іноземних спеціалістів і бере участь у великих інфраструктурних проєктах [5].

Напрямок житлового будівництва серед великих підприємств очолює Інтергал-Буд, один із найбільших приватних забудовників країни та визнаний лідер у рейтингах роботодавців у сфері нерухомості, адже за різними джерелами налічує 345 співробітників. Компанія активно розширює штат фахівців з проектування та дизайну.. Інноваційними підходами та масштабними житловими комплексами відома також KAN Development, що має великий штат інженерно-технічних працівників.

У 2024 р. топ-десятка будівельних компаній України отримала понад 49 млрд грн сукупного доходу, що на 41% більше, ніж у 2023 р., а прибуток цієї групи зріс на 60%. Основну частину доходу забезпечують компанії з дорожнього будівництва, але інші учасники ринку також працюють у зведенні житлових і нежитлових об'єктів, що сприяє створенню робочих місць та економічному розвитку регіонів [6].

Формування попиту і пропозиції робочої сили у будівельній галузі України відбувається під впливом комплексу взаємопов'язаних факторів, що мають як економічну, так і соціально-демографічну природу. В умовах воєнного стану їх дія суттєво посилюється, що зумовлює

структурні зміни на ринку праці, трансформацію зайнятості та загострення кадрових дисбалансів. Врахування цих факторів є необхідною передумовою для обґрунтування ефективної політики зайнятості, прогнозування потреб у трудових ресурсах та забезпечення сталого розвитку будівельної галузі у період повоєнного відновлення (табл. 1) [2; 5; 10; 11].

Таблиця 1

Фактори впливу на ринок праці у будівництві

Група факторів	Характеристика	Вплив на ринок праці
Демографічні	Включають процеси зовнішньої та внутрішньої міграції населення, мобілізацію чоловіків працездатного віку, а також старіння населення і скорочення чисельності молоді. Значна частина кваліфікованих працівників перебуває за кордоном або залучена до військової служби.	Призводять до істотного скорочення пропозиції робочої сили, особливо у робітничих та технічних професіях, що формує стійкий кадровий дефіцит у галузі.
Воєнні	Пов'язані з руйнуванням житлової, транспортної та енергетичної інфраструктури, нестабільністю економічного середовища та зростанням потреб у відбудові країни.	Зумовлюють різке зростання попиту на робочу силу у будівництві, особливо у сфері відновлювальних та інфраструктурних робіт.
Економічні	Охоплюють інфляційні процеси, динаміку заробітної плати, рівень інвестицій та загальний стан економіки. Зростання інвестицій у відбудову стимулює розвиток галузі.	Сприяють підвищенню попиту на робочу силу, зростанню заробітної плати та посиленню конкуренції між роботодавцями за кваліфіковані кадри.
Освітні	Характеризуються невідповідністю між рівнем професійної підготовки працівників і вимогами роботодавців, недостатнім розвитком практичних навичок та дуальної освіти.	Формують структурний дефіцит кадрів, коли наявна робоча сила не відповідає потребам ринку за кваліфікацією.
Інституційні	Включають державну політику у сфері зайнятості, регулювання ринку праці, систему професійної освіти, а також міжнародну фінансову підтримку та програми відбудови.	Впливають на регулювання ринку праці, створення нових робочих місць, стимулювання зайнятості та адаптацію трудових ресурсів до потреб економіки.

Джерело: сформовано авторами на основі [2; 5; 10; 11]

Аналізування факторів впливу на ринок праці у будівництві показує, що основними факторами є демографічні та воєнні, які безпосередньо впливають на співвідношення попиту і пропозиції робочої сили.

Отже, формування ринку праці у будівництві має комплексний характер і визначається поєднанням макроекономічних, демографічних та інституційних факторів.

Слід відмітити, що у 2020–2025 рр. ринок праці України зазнав суттєвих змін під впливом повномасштабної війни, демографічної кризи та економічної нестабільності. У довоєнний період ситуація на ринку праці характеризувалася відносною стабільністю, однак у 2022 році після початку повномасштабного вторгнення відбулося різке скорочення зайнятості. Основними причинами стали зупинка діяльності підприємств, руйнування виробничих потужностей, масова міграція населення та мобілізаційні процеси [6; 8].

У 2023–2024 роках економіка поступово адаптувалася до нових умов функціонування, проте рівень зайнятості залишався нижчим порівняно з довоєнним періодом, що свідчить про збереження кадрового дефіциту, скорочення трудового потенціалу та поглиблення демографічних проблем [9].

Щодо динаміки заробітної плати, у 2021 році спостерігалось її поступове зростання. У 2022 році внаслідок воєнних дій відбулося тимчасове зниження рівня оплати праці, особливо у перші місяці війни. Водночас вже наприкінці 2022 року намітилася тенденція до стабілізації. У 2023–2025 роках спостерігається зростання заробітної плати, зумовлене інфляційними процесами та дефіцитом робочої сили. Станом на 2025 рік середній рівень заробітної плати в Україні становив близько 22–23 тис. грн за оцінками відкритих джерел.

Аналіз ринку вакансій свідчить про суттєве зростання попиту на робочу силу у будівельній галузі. Зокрема, на провідних платформах з пошуку роботи розміщено тисячі вакансій, що підтверджує наявність кадрового дефіциту. Таким чином, існує структурний дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили та ризики його подальшого поглиблення.

Для більш ґрунтовного аналізу трансформацій ринку праці у будівельній галузі доцільно розглянути динаміку чисельності зайнятих та рівня оплати праці у взаємозв'язку з ключовими чинниками впливу (табл. 2). Узагальнення відповідних статистичних даних за 2019–2025 рр. дає змогу виявити основні тенденції розвитку галузі, оцінити масштаби скорочення трудового потенціалу та визначити характер змін, що відбулися під впливом економічних і воєнних процесів.

Як бачимо з таблиці, у будівельній галузі України простежується стійка тенденція до скорочення чисельності зайнятих, яка особливо посилилася після 2022 р. під впливом воєнних та демографічних чинників. Водночас спостерігається зростання рівня заробітної плати, що зумовлено дефіцитом робочої сили та підвищенням конкуренції між роботодавцями.

Таблиця 2

Динаміка чисельності зайнятих у будівельній галузі України за 2019–2025 рр., тис. осіб

Рік	Чисельність зайнятих, тис. осіб	Середня заробітна плата, грн	Найбільш впливові фактори
2019р.	665	9 356	Економічне зростання, розвиток будівельного ринку
2020р.	642	10 573	COVID-19, уповільнення економіки
2021р.	623	13 286	Відновлення економіки, зростання інвестицій
2022р.	517	12 698	Повномасштабна війна, міграція, мобілізація, руйнування інфраструктури
2023р.	~480	~15 300	Адаптація економіки, дефіцит кадрів, відновлення будівництва
2024р.	~450	~18 500–20 000	Відбудова країни, інвестиції, зростання попиту на робочу силу

Джерело: сформовано на основі даних Державна служба статистики України та аналітичних матеріалів International Labour Organization, World Bank.

Таким чином, сучасний стан ринку праці у будівництві характеризується дисбалансом між попитом і пропозицією трудових ресурсів, що потребує реалізації комплексних заходів для його врегулювання.

Проаналізувавши вакансії на сайтах пошуку роботи, можна побачити, що існує високий попит на працівників у сфері будівництва. Станом на 2026 р. на сайтах Work.ua та Robota.ua найзатребуванішими професіями є: різноробочий, зварювальник, електрик, монтажник, інженер-конструктор, архітектор, виконроб, менеджер проєктів, кошторисник, дизайнер інтер'єру, бригадир, геодезист, сантехнік, технолог, маляр та столяр. Особливо великий попит спостерігається на робітничі спеціальності та інженерно-технічний персонал [13; 14].

Рівень заробітної плати у 2026 р., у порівнянні з середньою та мінімальною зарплатами, є досить високий і більший ніж попереднього року.

Для більш детального аналізу попиту на робочу силу у будівельній галузі доцільно розглянути структуру вакансій за основними професіями, рівнем заробітної плати та кількістю пропозицій на ринку праці (табл. 3).

Таблиця 3

Попит на працівників у будівельній галузі України за посадами (2025–2026 рр.)

Посада	Середня заробітна плата, грн	Кількість вакансій (орієнтовно по Україні)
Різноробочий	25 000–30 000	понад 1200
Зварювальник	30 000–38 000	понад 800
Електрик	28 000–32 000	понад 700
Монтажник	35 000–42 000	понад 600
Інженер-конструктор	35 000–40 000	понад 400
Архітектор	30 000–38 000	понад 300
Кошторисник	30 000–37 000	понад 250
Виконроб	40 000–50 000	понад 350
Менеджер проєктів (будівництво)	40 000–55 000	понад 300
Геодезист	30 000–40 000	понад 200

Джерело: сформовано на основі даних Work.ua та Robota.ua.

Як бачимо з наведених даних в табл. 3, найбільший попит спостерігається на робітничі спеціальності, що пояснюється дефіцитом кадрів у даному сегменті. Водночас інженерно-технічні та управлінські посади характеризуються вищим рівнем оплати праці, що свідчить про зростання вимог до кваліфікації працівників у будівельній галузі.

Слід також відмітити, що роботодавці насамперед звертають увагу на досвід роботи за спеціальністю. Для робітничих професій часто достатньо одного року досвіду, тоді як для інженерних та керівних посад вимагається щонайменше три роки практики. Обов'язковими є уважність, відповідальність, дисциплінованість та дотримання норм охорони праці й техніки

безпеки. Важливою є наявність технічної освіти або професійних курсів підвищення кваліфікації. Для інженерів і менеджерів цінується вища технічна освіта, знання англійської мови на рівні не нижче B1, уміння працювати з технічною документацією та організувати роботу підрядників. У сфері електромонтажних та спеціалізованих робіт додатковою перевагою є досвід роботи з великогабаритним обладнанням, кранами великої вантажопідйомності, а також досвід монтажу складних конструкцій, зокрема енергетичних об'єктів. Для дизайнерів та кошторисників важливими є аналітичні здібності, уважність до цифр, досвід у будівельних або інтер'єрних проєктах та розвинені комунікаційні навички.

Наразі будівельна галузь України стикається з комплексними проблемами на ринку праці, головною з яких є значний кадровий дефіцит. Попит на працівників значно зріс через потребу у швидкій відбудові країни, однак достатня кількість кваліфікованих працівників відсутня. Значна частина чоловіків будівельних спеціальностей мобілізована до лав Збройних Сил України, а багато громадян виїхали за кордон [2; 5; 12].

З іншого боку, існує проблема невідповідності кваліфікації. Будівельним компаніям потрібні зварювальники, монтажники, електрики, інженери-конструктори, виконробы та інші технічні спеціалісти, однак не всі кандидати мають необхідні практичні навички. Випускники навчальних закладів часто володіють переважно теоретичними знаннями та потребують додаткового навчання. Частина досвідчених працівників через вимушені перерви у роботі втратила кваліфікацію або змінила сферу діяльності.

Також значний вплив мають міграційні процеси та психоемоційний стан населення. Внутрішньо переміщені особи не завжди можуть знайти роботу за спеціальністю в новому регіоні, а частина висококваліфікованих фахівців адаптувалася за кордоном і не планує повернення найближчим часом. Постійний стрес, невизначеність та воєнні ризики знижують мотивацію працівників.

Працівники будівельної галузі стикаються з низкою серйозних викликів, що стосуються рівня оплати праці, умов роботи та кар'єрних перспектив. Попри те що номінальні зарплати у будівництві зростають через дефіцит кадрів, їхня реальна купівельна спроможність часто знижується через інфляцію, особливо у 2022–2023 роках. Особливо складною є ситуація для працівників державних і комунальних будівельних підприємств, де рівень оплати може зростати повільніше, ніж у приватному секторі.

Оскільки будівництво пов'язане з підвищеною фізичною небезпекою, а в умовах війни ризики додатково зростають, серйозним викликом залишаються умови праці. Працівники змушені працювати в умовах повітряних тривог, перебоїв з електропостачанням та нестабільної логістики матеріалів. Крім того, через дефіцит персоналу на одного працівника часто покладається більший обсяг обов'язків, що призводить до перевтоми та професійного вигорання.

Кар'єрні перспективи також мають свої особливості. З одного боку, через нестачу кваліфікованих кадрів досвідчені спеціалісти можуть швидше отримати підвищення або перейти на керівні посади. З іншого боку, загальна економічна та безпекова невизначеність обмежує довгострокове планування кар'єри. Додатковим викликом є впровадження нових технологій у будівництві, що підвищує вимоги до професійних компетенцій працівників [5;11].

Таким чином, сучасні проблеми ринку праці у будівельній галузі мають комплексний характер і зумовлені поєднанням демографічних, економічних та воєнних чинників, що призводить до формування стійкого кадрового дефіциту.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Ринок праці у будівельній галузі України зазнав суттєвих трансформацій під впливом повномасштабної війни, демографічних змін та економічної нестабільності. Сучасні тенденції розвитку галузі характеризуються скороченням чисельності зайнятих, зростанням попиту на робочу силу та посиленням структурного дисбалансу між попитом і пропозицією трудових ресурсів.

Визначальними факторами формування ринку праці у будівництві є демографічні та воєнні фактори, зокрема міграційні процеси, мобілізація населення та скорочення трудового потенціалу. Водночас економічні умови, пов'язані з інфляційними процесами та активізацією інвестицій у відбудову, зумовлюють зростання рівня заробітної плати та посилення конкуренції за кваліфіковані кадри.

Сучасний стан ринку праці у будівельній галузі характеризується значним кадровим дефіцитом, невідповідністю кваліфікації працівників потребам роботодавців, а також складними умовами праці, зумовленими воєнними ризиками. Особливо гострою є проблема забезпечення галузі робітничими та інженерно-технічними кадрами, що є критично важливим для ефективної реалізації процесів післявоєнного відновлення України.

Ефективне функціонування ринку праці у будівництві потребує комплексного підходу, що передбачає розвиток системи професійної освіти, впровадження програм перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів, стимулювання повернення трудових мігрантів, а також удосконалення державної політики зайнятості.

Перспективи подальших досліджень доцільно спрямувати на поглиблений аналіз механізмів кадрового забезпечення будівельної галузі, оцінювання ефективності освітніх і професійних програм, а також вивчення впливу цифровізації та інноваційних технологій на трансформацію ринку праці. Особливої уваги потребує розроблення інструментів залучення та утримання кваліфікованих працівників у контексті післявоєнного відновлення економіки України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Грішнова О. А. Економіка праці та соціально-трудова відносини. – К.: Знання, 2014. – 511 с.
2. Колот А. М. Соціально-трудова відносини: теорія і практика регулювання. – К.: КНЕУ, 2010. – 325 с.
3. Геєць В. М. Економіка України: ключові проблеми та перспективи розвитку // Економіка України. – 2015. – № 9. – С. 4–15.
4. Лібанова Е. М. Людський розвиток в Україні: соціально-демографічні аспекти. – К.: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2019. – 304 с.
5. International Labour Organization ILO Monitor on the world of work: Ukraine and the war crisis. – 2022–2024. URL: <https://www.ilo.org>
6. World Bank Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3). – 2023. URL: <https://www.worldbank.org>
7. Державна служба статистики України Ринок праці та зайнятість населення України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>
8. State Employment Service of Ukraine Аналітика ринку праці України. URL: <https://www.dcz.gov.ua>
9. Ministry of Economy of Ukraine Огляд ринку праці України. URL: <https://www.me.gov.ua>
10. National Institute for Strategic Studies Ринок праці України в умовах воєнного стану. URL: <https://niss.gov.ua>
11. Razumkov Centre Соціально-економічні наслідки війни для ринку праці. URL: <https://razumkov.org.ua>
12. United Nations Development Programme Ukraine Human Development Report. URL: <https://www.undp.org/ukraine>
13. Work.ua Аналітика ринку вакансій в Україні. URL: <https://www.work.ua>
14. Robota.ua Аналітика ринку праці. URL: <https://robota.ua>

REFERENCES:

1. Hrishnova O. A. (2014) *Ekonomika pratsi ta sotsialno-trudovi vidnosyny* [Labor economics and social-labor relations]. Kyiv: Znannia. (in Ukrainian)
2. Kolot A. M. (2010) *Sotsialno-trudovi vidnosyny: teoriia i praktyka rehuliuвання* [Social and labor relations: theory and practice of regulation]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
3. Heiets V. M. (2015) *Ekonomika Ukrainy: kliuchovi problemy ta perspektyvy rozvytku* [Economy of Ukraine: key problems and development prospects]. *Ekonomika Ukrainy – Economy of Ukraine*, no. 9, pp. 4–15. (in Ukrainian)
4. Libanova E. M. (2019) *Liudskyi rozvytok v Ukraini: sotsialno-demohrafichni aspekty* [Human development in Ukraine: socio-demographic aspects]. Kyiv: Ptoukha Institute for Demography and Social Studies of the NAS of Ukraine. (in Ukrainian)
5. International Labour Organization (2022–2024) *ILO Monitor on the world of work: Ukraine and the war crisis*. Available at: <https://www.ilo.org>
6. World Bank (2023) *Ukraine Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)*. Available at: <https://www.worldbank.org>
7. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (n.d.) *Rynok pratsi ta zainiatist naseleennia Ukrainy* [Labour market and employment in Ukraine]. Available at: <https://www.ukrstat.gov.ua> (in Ukrainian)
8. State Employment Service of Ukraine (n.d.) *Analytika rynku pratsi Ukrainy* [Labour market analytics in Ukraine]. Available at: <https://www.dcz.gov.ua> (in Ukrainian)
9. Ministry of Economy of Ukraine (n.d.) *Ohliad rynku pratsi Ukrainy* [Labour market overview of Ukraine]. Available at: <https://www.me.gov.ua> (in Ukrainian)

10. National Institute for Strategic Studies (n.d.) Rynok pratsi Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Labour market in Ukraine under martial law]. Available at: <https://niss.gov.ua> (in Ukrainian)
11. Razumkov Centre (n.d.) Sotsialno-ekonomichni naslidky viiny dlia rynku pratsi [Socio-economic consequences of the war for the labour market]. Available at: <https://razumkov.org.ua>
12. United Nations Development Programme (n.d.) Ukraine Human Development Report. Available at: <https://www.undp.org/ukraine>
13. Work.ua (n.d.) Analitika rynku vakansii v Ukraini [Labour market analytics in Ukraine]. Available at: <https://www.work.ua>
14. Robota.ua (n.d.) Analitika rynku pratsi [Labour market analytics]. Available at: <https://roboata.ua>

TRANSFORMATION OF THE LABOR MARKET IN THE CONSTRUCTION INDUSTRY OF UKRAINE UNDER CONDITIONS OF WAR AND POST-WAR RECOVERY

SKLIARUK Tetiana, TARNOVETSKA Yaryna
Lviv Polytechnic National University

The article is devoted to the study of the transformation of the labor market in the construction sector of Ukraine under the conditions of war and post-war recovery. The relevance of the research is caused by significant structural changes resulting from the full-scale military invasion, which have affected employment, labor mobility, and the functioning of key sectors of the economy.

The paper analyzes the dynamics of employment, wage levels, and demand for labor in the construction industry during 2020–2025. Particular attention is paid to the impact of demographic, economic, and war-related factors on the formation of labor supply and demand. It is determined that migration processes, mobilization of the working-age population, and a decrease in the overall labor potential have led to a significant shortage of qualified personnel.

The study systematizes the main problems of the labor market in the construction sector, including a persistent labor shortage, mismatch between workers' qualifications and employers' requirements, deterioration of working conditions, and increasing psychological pressure on employees. It is emphasized that despite the growth of nominal wages caused by labor shortages, real incomes of workers are negatively affected by inflationary processes.

The article substantiates that the construction sector plays a crucial role in the post-war recovery of Ukraine, as it ensures the restoration of destroyed infrastructure, supports economic growth, and creates new jobs. The growing demand for construction services leads to increased competition among employers for skilled workers and raises the importance of effective human resource management.

The prospects for the development of the labor market in the construction sector are associated with the implementation of a comprehensive approach, including the modernization of vocational education, development of retraining programs, stimulation of labor migration return, and improvement of state employment policy. Special attention should be paid to the introduction of innovative technologies and digital tools, which increase the requirements for professional competencies of workers.

Thus, the transformation of the labor market in the construction sector of Ukraine is characterized by complex and multifactorial changes that require systematic solutions to ensure sustainable development in the post-war period.

Keywords: labor market, construction industry, employment, wages, labor shortage, migration, reconstruction, labor resources